

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Pe pošti prejemam veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemam veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in veljá tristoletna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno znižuje.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izven nedelje in praznike, ob 1¹/₂ uri popoldne.

Štev. 172.

V Ljubljani, v petek 31. julija 1885.

Letnik XIII.

Žalostne razmere na Ogerskem.

Zgodovina posameznih narodov nas uči, da niti najhujše nesreče kot: slabe letine, bolezni, vojske itd. naroda popolnem ne ugonobé, dokler stoji na zdravi socijalni, politični in gospodarski podlagi. Dokler so zdrave šege in navade, dokler pospešujejo dobre postave blagor državljanov, vedno se narod vzdigne iz propada, v kterega ga je bila treščila nesreča.

Kakor suha toča potolče in zbije v tla poljske sadeže, tako je tridesetletna vojska pomandrala česki narod, da je od treh milijonov imovitega in omikanega naroda ostalo nekaj nad 700.000 beračev. A danes se je ta žilavi narod zopet popel na visoko stopinjo omike in blagostanja. Koliko je pretrpel naš slovenski rod v teku časa! Toda zdrava je bila njegova korenina, zdrav mu organizem, in preživel je vse vihre, ki so ga morile; kajti ložje se zacelijo rane, ki jih sovražnik zaseka, kakor bolezni, ki izvirajo iz narodovega organizma.

Ker pa imamo mir že mnogo let, in sedanje vojske ne palijo selišč in ne moré mirnih ljudi, kakor nekaj turške druhal, nastane vprašanje: od kod pride vendar, da narodi več ali manj hirajo in pešajo?

Temu je glavni vzrok moderni liberalizem, s kterim se znajo okoristiti brezozirni židje. V dokaz hočemo ob kratkem narisati žalostne razmere na Ogerskem.

Leta 1848 in 1849 je bilo na Ogerskem kaj živo. Ne gledé na krvave boje je dobilo Ogersko v marsičem drugačno lice. Kovale so se po francoskem in belgijskem konstitucionalizmu demokratske postave, in liberalni kapitalizem je dobival vedno več tal.

Vendar je ostala Ogerska do današnjega dne aristokratska dežela, ker njenih socijalnih podlag in starih naprav vsi absolutni in liberalni naporji popolnem niso mogli predrugačiti. Tu najdeš vse dobre pa tudi vse slabe posledke aristokratske raz-

vitega življenja. Madjarski aristokrat ti je pripravljen mnogo žrtovati za narod in deželo, on je ponosen na svojo narodnost, in to nekaj veljá! Vendar ne smemo prezreti, da vse te dobre lastnosti ne morejo stalno pospeševati in ohraniti narodu blagra in sreče. Madjar si zná priboriti, ne pa pridobljeno v občno korist porabiti. Manjka mu večkrat vstrajne pridnosti, mirne delavnosti, trezne varčnosti. Potrata, razkošnost, lahkomišelnost in druge take slabe lastnosti so vničile že mnogo in mnogo rodov. Ta bolezen se je že tako zagrizla v telo madjarskega naroda, da je skoraj neozdravljiva. To veljá posebno o posestnikih srednje vrste, bodisi da so plemenitski, bodisi da ne.

Do 1848. l. sméli so le plemenitniki imeti ležega posestva (nepremakljivo premoženje), h kterim so se prištevali tudi cerkveni dostojanstveniki in korporacije ter prosta mesta. To je bila do najnovejšega časa ogerska „gentry“, političko in socijalno samostojni „madjarski narod“.

Plemstvo je imelo toraj posebne pravice, zabeležene v ogerskih postavah. Plemstvo je volilo kralja in se smélo vdeleževati javnih shodov. Plemenitaš je bil zastopnik in sodnik svojih podložnih, on edini je mogel doseči službo in čast. Brez sodnijskega poziva ali obsodbe ga niso smeli prijeti, k večemu če je bil kriv veleizdaja, ali če so ga zalezli „in flagranti“ kot tatú, roparja ali morileca. Plemenitaš je bil v svoji deželi prost direktnih davkov, cestnine in mostnine, podložniki pa so mu morali dajati desetino ter obdelovati njegova polja.

Imeli so pa tudi svoje dolžnosti. Omenimo le dolžnost „insurekcije“, to je: plemenitaš je moral osebno braniti deželo. Ta dolžnost pa je zgubila mnogo veljave, odkar so obstoječe armade.

Velicega pomena za posestnika je bila „aviticiteta“. S to besedo je označena omejitev lastinske pravice posestnikov gledé rodbinskega premoženja. Posestnik je smél namreč s pridelki in dohodki svoje zemlje po lastni volji ravnati; toda rodbinskega premoženja se ni smél dotakniti; to je pripadlo po

njegovi smrti sorodnikom, ako teh ni imel, pa državnemu zakladu (fiskusu). Rodbinsko premoženje ali zemljišče ni bilo lastnina posameznega, marveč cele rodovine. Vsakočasni posestnik ni bil lastnik, ampak neodgovorni uživalec rodbinskega premoženja. Do kralja Ludovika I. je moral posestnik, ako ni imel moškega naslednika, četrti del premoženja zapustiti svoji hčeri, z ostalim je smél prosto ravnati. Kralj Ludovik pa je l. 1351 s članom 35. vpeljal „aviticiteto“, to je, omejil je lastinsko pravico.

To dedno pravo (aviticiteta) je bilo celih 500 let važno načelo ogerskemu državnemu pravu, ob enem pa tudi gotova podlaga in varnost obstoju plemstva, edinega nositelja in zastopnika državne ideje.

Dokler so se plemenitaši zavedali svojih državnih pravic in dolžnosti, tako dolgo so krepko zagovarjali „aviticiteto“ kot svet paladij. Začetkom sedanjega stoletja pa so se oglaševali posamezni klici proti tej stari naprvi. Že leta 1843/4 je prišlo to vprašanje na vrsto v državnem zboru, vendar se ni rešilo vsled mnogih pomislekov in ovir. Pride leto 1847/8. V kratkih tednih je bila stara ogerska uprava predelana po liberalnih uzorih. Celó prejšnji nasprotniki liberalnih načel in fráz ogreli so se za preosnovo uprave in zgodovinskih naprav. Kako zelo so nove ideje možem razburile živce, kaže ravno to, da so konservativci nasvetovali odpravo prejšnjega dednega prava (aviticitete). Liberalni zgodovinar M. Horvath piše: „Še večjo zmago si je priboril liberalni radikalizem, na čigar zastavi je bilo zapisano geslo: prosta zemlja v vprašanji aviticitete. Aviticijalno lastinsko pravo je veljalo še pred kratkim mnogim trapcem kot glavna zaslonba narodnosti, kot podlaga uprave. Sedaj pa je bil celó vodja konservativne vladne stranke, Pavel pl. Somssich, ki je predlagal odpravo tega prava, kar je se vé tudi opozicija z veseljem sprejela, akoravno ji je izvil inicijativo v tej preosnovi.“

(Dalje prih.)

LISTEK.

Pulj.

(Pietas Julia, Colonia Julia, Pollentia Herculanea.)

(Opisal J. Ravnikar.)

(Konec.)

Prebivalci nesrečnega mesta so vkljub vsem zabranjevanjem prodali mramorjeve stolbe in tesano kamenje v Benetke. Na tak način so tedaj človeške roke razdiale ta krasni spominek rimskega stavbarstva (graditeljstva).

Če tudi zapuščen in zanemarjen, nam amfiteater vendar vzbuja neko začudenje — osobito kedar ga ogledujemo zjutraj ob solnčnem vzhodu, ali pa ponoči ob mesečni svetlobi. Hrvatsko ljudstvo iz okolice, ki ne vé njegove preteklosti, ne tega, čemu je bil, se mu čudi, ter o njem misli čudovite dogodbe, zato ga imenuje „Divič-grad“ (slovensko „Čuden grad“).

Arzenal v Pulju.

Puljsko mesto se je povzdignilo še-le v najnovejši dobi, ko je postalo glavna vojna luka avstro-ogerske monarice. Ves južni del je namenjen voj-

nemu brodogradnji, ki ima tukaj „arzenal“, t. j. orožnico, potem tovarne in založišča (magacini) vsake vrste.

Temelj za arzenal so položili l. 1856 in obstoji iz mnogobrojnih zgradb (zidanj), ki so zidane vse po jedni osnovi in po jedni obliki. Arzenal zavzema dve strani; jedna se razprostira na kopnem pri obali, kjer se vidijo trojna, v paralelnem redu postavljena založišča in več tovarn; druga stran je na malem „Maslinovem“ (oljkinem) otoku, kjer je orožnica in „docks“ (prostor, kamor spuščajo barke, da se osušé in popravijo, ali kjer ladije nakladajo in razkladajo). Tam se vidi „Balance-dock“, najstarejši v Evropi, s kterim se vzdigujejo največje barke iz morja (od 5 do 6 tisoč ton), da se pregledajo, ali pa popravijo. Obe te strani arzenala veže v najnovejšem času znamenit most, ki so ga postavili v minulem letu. Največ dela v arzenalu imajo kovači in tesarji. Noter vodita dva uhoda. Od morske strani loči arzenal trgovska luka; iz kopnega ga pa loči od mesta visok zid. Preko tega zidu pelje z drevjem zasajena cesta v vojaški mestni del, kjer je sprehajališče, lep park (umetno nasajen vrt) s krasnima spominkoma nadvojvode Maksimilijana, ustanovitelja avstrijske mornarice (rojen 6. julija l. 1832, umrl kot cesar Mehikanski 19. junija leta

1867) in Viljema Tegetthoff-a, avstrijskega vice-admirala (rojen 23. decembra l. 1827 v Mariboru, umrl 7. aprila l. 1871 na Dunaji). Ta slavni pomorski vojskovodja je 20. julija l. 1866 premagal pri otoku Lisi veliko močnejšo italijansko mornarico. — Šetališče obdajajo od treh strani čisto v novem slogu zidane hiše, v kterih prebivajo vojaški častniki in uradniki. Ta del zovejo „Novi Pulj“ (Neu-Pola).

Prebivalci mesta Pulja.

Pulj šteje po ljudskem popisovanju od l. 1880 25.173 prebivalcev. L. 1799 je imel le 753 prebivalcev, a l. 1844 zopet 1184 ljudi. Potem ko so Pulj l. 1848 odbrali za glavno luko naše mornarice, je počel hitro rasti — tako, da je štel l. 1868 že 10.473 stalnih prebivalcev, ki so bivali v 728 hišah. Vredno je še omeniti, da v Pulj vodi državna železnica nekako po sredi istrskega poluotoka, ki se na Divači loči od južne.

b) Zgodovinski del Puljskega mesta.

Pulj je stal gotovo že, predno je prišel pod rimsko oblast; tu je bila glavna luka za vse prebivalce cele Istre, kteri so se pečali največ s kuretinom (gosmi in racami). Ko je l. 178 pred Kr. Istra podlegla Rimljanom, postane Pulj rimska kolonija

Odmevi.

I.

Avstrijski nadškofje in škofje, ki so bili letos od 19. februarja do 2. marca na Dunaji zbrani, so se posvetovali o važnih cerkvenih in cerkveno-državnih zadevah; posvetovanja sama ostala so večinoma tajna. Vsploh teh posvetovanj nam bode kazala prihodnost. Svoje sklepe podali so vladi, da naj se ona nanje ozira ter tako pokazali, da hočejo vestno rabiti pravico, katero jim daje njihova vzvišena služba. In ta pravica je: določevati, kako da naj se po božjih in cerkvenih postavah vladajo narodi, da ne trpijo večne škode. Gorje bi bilo katoliškemu ljudstvu, ako bi katoliški škofje kedaj zanemarjali to svojo dolžnost in pravico! Novejši dogodki pa na drugi strani kažejo, da je odločno postopanje škofov obrodilo navadno najboljši sad. Zato smemo upati, da bode tudi najnovejši škofovski glas mogočno odmeval v vladnih krogih.

Ob koncu svojega zborovanja so sklenili škofje obrniti se v skupnem pastirskem pismu tudi do svojih vernih. To pastirsko pismo je izšlo pred nekaj tedni, bilo je natisnjeno v nekaterih listih, bralo se je s prižnice ljudstvu, razpravljalo se je po časopisih. Glasovi avstrijskih škofov, ki donijo v tem pastirskem listu, so res močni. A žalibog, priznati moramo, da so še malo odmevali. Zakaj neki? Mi katoličani poslušamo, potem pravimo: dobro, dobro — in pozabimo. Sovražniki naši so pač morali čutiti moč in tehtnost tega pastirskega lista, a zato se jim je tudi najbolje zdelo — ako izvzamemo škofovske besede o narodnosti — o tem listu molčati. In tako čaka tudi to izjavo skrbnih pastirjev ona osoda, ki zadene navadno vsako dobrohotno prizadevanje: da bode kmalu pozabljena. „Čemu neki brigati se? škofje so govorili, da so kaj govorili; mi pa imamo pravico ne-brigati se.“ — Ne, ne bo tako! Glasilu katoliškemu dolžnost je združiti svoj glas z glasom višjih pastirjev, napraviti močan odmev, krepko jeklo, da zazvoní po ušesih i onim, ki hočejo vedno biti gluhi, da se probudé zaspanci, da ožive dremotni in da znajo prav klicati dobro.

A škofovske besede so tako prazne, tako ne-praktične, tako učenostne! Kaj je ž njimi pomagano za življenje? — O vi nepraktični praktiki! Za vas bi bilo praktično le, ko bi videli plamen švigati po svojih strehah: ako vam pa kdo govori o požigaleih, ki se klatijo po deželi, o umetnem ognji, ki ga napravljajo hudobni ljudje, o načelih in spridenosti takih ljudi — to vse je nepraktično! Za praktike take vrste, kateri nečejo umeti nobene besede o „nazorih, o duhu, o namerah, o znamenji časa“ itd., ima kakšna knjiga vrlo praktičen pomen, ako govori o repi, zelju in krompirju: ako pa mori v nedolžnih srcih čustvo sramožljivosti, ako izruje dar sv. vere neizkušeni mladini — to pa ni praktično.

Kdaj bode pač zasvetilo se v naši pameti spoznanje, da moramo za one strani našega življenja, za oni namen naš, ki je prvi — tudi najprej prizadevati se. In prvo je, da spoznavamo pravo, čisto vero in da po nji živimo. Prvo je, da prešinjajo krščanska načela vse naše mišljenje, prvo je, da smo res kristjani! Ali naj to zadevo pahnemo v zadnji kot? Ali je bil Kristus, začetnik naše vere, le slovč

človek, ki ima velik zgodovinski pomen, katerega pa smemo po svoji volji zanemarjati? Ali ni on pravi Bog? In ali je govorjenje in pisanje o Bogu ter božjih rečeh suho, prazno, nepraktično? Da, da to je znak sedanjosti, da skuša Boga, ponižnost in sebe uničiti; toda človek, ki ni prodal še svoje pameti svojemu mesu in puhlemu svetu, spoznava in moli Boga povsodi in vselej. Da, spoznanje pravega Boga in edino pravo vero prižgite v žarni bliščobi pred sedanjem svetom, temo nejevero, materijalizma, gnjusobo nemarnosti in nedeljskega onečastovanja, slepoto narodnostnega hujskanja, kovarstvo skrivnih družb, kugo slabega vne-marstva in spridenost družinskega življenja preženite: rešili ste svet, osrečili ste ga. A samo tako ga zamorete osrečiti in ne drugače. Zato nas tudi samo v tem podučuje pastirski list.

Oglejmo si ga tudi v posamnostih.

Politični pregled.

V Ljubljani, 31. julija.

Notranje dežele.

Razgovora med *Kalnokyem* in *Bismarkom*, ki bodo v Gostinci, vdeležila se bota tudi naša ministrska predsednika Taaffe in Tisza. Sukali se bodo razgovori okoli carinske zveze, o kateri smo nekaj že včeraj pisali. Stvar je tako imenitna za nas, in za vsakega, kdor Avstriji dobro želi, da nikdar ne more zadosti dopovedati vsakemu pravemu Avstrijcu: „Timeo Danaos et dona ferrentes!“ kar se po slovensko reče: „Nemca se boj, če ti prav carinsko zvezo ponuja!“ Saj smo včeraj videli, kako se poganja po Bismarkovem naročilu za nje Berolinska „Post“. Nikdar se niso še Berolinski listi poganjali za kako stvar, ki bi bila Avstriji na korist, če sami niso imeli glavnega dobička pri tem. Nemška država jim je premajhna postala in si ne vedó drugače pomagati, kakor da bi si radi Avstrijo podvrgli. Da pa ne bo sumljivo, hočejo s carinsko zvezo začeti. S tem bi nam vničili obrtnijo; brez tiste pa kaj je dežela, kaj cesarstvo? Mnogo se je že pisalo o škodljivosti take carinske zveze za našo državo, pa še vse premalo. Tako dolgo morali bi hoditi članek za člankom o tem, da bi bil vsak Avstrijan do dna srea prepričan, da so nam Bismarkovci bolj nevarni z obetanjem, z darovi, kakor z žuganjem ali celo orožjem. Bismark bi te ideje ne nosil že toliko let v glavi, če bi ne bil do dobrega prepričan, da bi ž njo Nemčijo do neba povzdignil, Avstrijo pa na beraško palico spravil.

Med Nemci in Lahy na južnih ali *laških Tirolih* pričelo se je nekako medsebojno nagajanje in zatiranje, ki ni nič kaj nenavadnega za one kraje, kakor tako nagajanje nikjer v Avstriji ni nenavadno, kjer dvoje narodnosti v jedni deželi druga poleg druge živi. Saj vidimo, kako je pri nas! Ravno tako, ali pa še huje je drugod. Na laških Tirolih skočili so si v lasé v Tridentu zaradi plakatov po vogalih nabitih. Krivda je na obeh straneh; začeli so pa škandale Nemci s tem, da so laške plakate neke tje kaj došle panorame prelepiti dali s poprečnimi pasovi papirja, na katerih je bilo tiskano z debelimi črkami: „V nemškem mestu zahtevajo se nemški plakati!“ No, kdor trdi, da je Trident nemški, ta ali nalašč laže, ali pa je s tem dokazal, da nikdar ondi živel ni. Nemškega Vam v Tridentu ne govori drugi, kakor nekteri uradniki (vsi ne!) in pa častniki. Navadno prebivalstvo je vse laško. Sedaj so pa Nemci prišli s svojimi plakati na dan, s kterimi so vabili na drugo veliko strelsko sloves-

nost v Inomost. Plakati so prav čedni in se jim ne dá nič očitati. Saj jih tudi v Ljubljani vidite po vogalih. Defregerejev zmagovalce z zastavo v roki in vriskajoč je gori. Lahy so takoj jeli na mašče-vanje misliti in so si res nekaj zmislili, kar je „ir-re-dente“ popolnoma vredno. Na mesto, kjer ima zmagovalce iz vojske prihajajoč glavo, prilepili so — bučo. Sploh so pa mnogo tistih plakatov v svoji jezi proč potrgali.

Graški zidarji sklenili so stavbarske in zidarske mojstre prositi, da se vpelje deseturno delo, da se jim plača zvika in v red spravi, ter da se jim za vsako uro dodaja posebna priklada, kedar bodo delali v posebnem nevarnem položaji. Zahteve hočejo predložiti pisмено in odločno zahtevajo do 12. avgusta odgovor, ker jih ni volja dalje nego do 18. avgusta čakati.

Vnanje države.

O *Draždanskih škandalih* jeli so se nemški listi iz „rajha“ oglašati in — jih oistro ob-sojati. V Bonnu izhajajoča „Deutsche Reichs-Ztg.“ pravi: Avstrijsk državni poslanec Strache se ni sramoval v Draždanih javno izblekniti: „Do našega cesarja spolnujemole naše dolžnosti nemškega cesarja in Bismarka pa ljubimo“. To, pravi omenjen list, ni prav nič družega, kakor veleizdaja in izdaja države! Ti Avstrijeji spolnujejo svoje dolžnosti do svojega cesarja, ker jih morajo; iz vsake besedice se pa vidi, kako da bi se radi nemškemu cesarstvu priklopiti dali. Strache naj se bo sam opravičil v Avstriji, doma; mi pa ne smemo trpeti, da bi se na naših tleh proti našemu najboljšemu zavezniku (Avstriji) tako nesramno ro-valo!“ Nek drug list, „Grmania“, pravi: „Državni poslanec Strache je rekel: „Do našega cesarja spolnujemo le naše dolžnosti, nemškega cesarja in njegovega kanclerja pa ljubimo in spoštujemo“. Taka izjava je v ustih Avstrijca, ki je že pozabil krvavih ran, ktere mu je ravno Prusija toliko vsekala, in ki kljubovajoč priznava svojemu cesarju le to, na kar ga veže „prokleta dolžnost“ in nima v svojem srcu nobenega prostora za ljubezen do svojega cesarja, taka izjava iz ust Avstrijce je ostudna veleizdaja. Ako že nemški listi tako obsojajo naše veliko-nemce, kako bi jih avstrijski ne obsojili popolnoma? Kaj se bo pa tem možem pred našimi sodnijami zgodilo, na to smo pač silno radovedni!

Sv. Oče se v svojem poslednjem nagovoru do kardinalov v zboru 27. t. m. hitro pritožuje o slabih verskih razmerah med laško državo in katoliško cerkvijo; kar je ondi najbolj žalostno, je pa prepo-ved, da se niti sv. poslednja popotnica ne sme slo-vesno spremljati, kedar jo duhoven kakemu umira-jočemu nese. Pritožbe sv. očeta zadevajo tudi Fran-coze in Pruse, ker oboji cerkvi božji še vedno velike zapreke stavijo. Ker je pa vsak človek od zibel do hladnega groba ves čas svojega življenja oprt na upanje, izrekel je tudi papež Leon XIII. svojo nado, da bodo katoliški cerkvi na Nemškem kakor tudi na Francoskem še lepi dnevi napočili. Da bi se pa to pospešilo, treba je jako trdne sloge med katoliki, ki ni bila še nikdar tako potrebna kakor ravno sedaj. To so poglavitne točke najnovejšega nagovora, ki se je 29. julija v Rimu nabil na cerkvene vrata pri sv. Petru. Iz tega se že nekoliko dá soditi, kako debelo da so časniki nedavno lagali s svojim zatrdovanjem, da je sv. oče v opoziciji nasproti Kvirinalu omagal in da se mu hoče nekako podvreči s tem, da bi pripoznal rop cerkvene države in njenega premo-ženja. Kralj Humbert bi bil pa papežu za tako pri-znanje takoj odštel nekaj milijonov lir, ki so sv. očetu v njegovi civilni listi določeni. Vsi katoliški časniki so stvar že takrat za nemogočo smatrali, ker ravno poznajo doslednost sv. stola. Da se niso motili, po-trduje najnovejši papežev nagovor in njegove žalostne tožbe!

Evropske države se še vedno okoli *Sueškega*

(naselbina), katero so Rimljani visoko cenili; pozneje je tukaj bila močna trdnjava, ki je rimsko zemljo varovala od Liburna na kvarnerskih otocih, kakor tudi od Dalmacije. Pulj se je lepo razcvetel ter postal glavna postaja na pomorskem potu, ki je vodil v Jakin in Zadar.

Za časa domačih vojsk je Pulj mnogo prestal, ki je bil najprvo na Pompejevi strani proti Cesarju, a kasneje na Antonovi proti Avgustu Oktavijanu. Radi tega Oktavijan ukaže, razljuten l. 42 pr. Kr. mestno obzidje porušiti in mesto razdajati. Ko Okta-vijan spozná njegovo važno in vgodno lego, ga za-pové zopet iz razvalin na novo postaviti. S svojim sijanjem blagostanjem je novo mesto kmalo preko-silo prejšnje staro, ter Oktavijan ga je imenoval „Pietas Julia“ na čast Avgustovi hčeri Juliji.

L. 493 pripade Istra pod oblast iztočnih Gotov, a l. 555 pride pod bizantinsko cesarstvo. Bizan-tinski cesarski namestnik je stanoval v mestu Pulju. S početkom 6. stoletja postane Pulj sedež krščanske škofije; ta škofija je bila precej velika, njeni škofje so imeli posestva po celem poluotoku (med njimi Kastav, Veprinac, Moščenice itd.). Na to je l. 789 zasedel Istro Karol Veliki in 11 let pozneje tudi

primorska istrska mesta, Pulj pa ostane še znanprej glavno mesto cele pokrajine, katero je opravljal mejni grof (Markgraf).

Akoravno so istrskim mestom potrdili prejšnje pravice, je jel Pulj vendar propadati, ker se je promet in trgovina vsled novih državnih borb obrnila na drugo stran. Pulj neha biti glavna trgovska postaja.

Istrske mestne občine so tudi imele pravico samosvojne vojske vzdrževati, ter so se začele med seboj bojevati — in na ta način so samim sebi največ škodovali in začele so polagoma propadati. To je bilo edino v korist Benečanom, ki niso le vse trgovine v svoje roke dobili, ampak tudi zapo-redoma istrska mesta spravili pod svojo oblast.

V 12. stoletji se je Pulj zavezal s sosednjimi mesti (Rovinjem, Porečom, Novigradom) istrskimi, da bi skrčili preveliko moč Benečanov na morji: toda v boju, ki se je vnel, je bil Pulj leta 1150 osvojen in opustošen. Zdaj Pulj prosi za varstvo Pizo in Genovo, ki ste se borili z Benečani za per-venstvo; a to Benečane še bolj razdraži, ki so mestno zidovje podrli in vsak napredek mestu odvzeli. Niti kasneje od l. 1230, odkar so postali oglejski patri-

jarhi istrski mejni grofje, se ni mogel Pulj povzdigi-niti in opomoči, ker je moral Benečanom za prosto brodarenje po morji plačevati neki davek.

Prevelika moč Benečanov na jadranskem morju je postala istrskim mestom neznosna, vrh tega jih pa oglejski patrijarhi niso zamogli dovolj braniti. Pulj znova prosi pomoči pri Genovezih (1242.) Be-nečani na to pošljejo brodovje pod „Giacomom Tiepo-lom“ in „Leonardom Guirinjem“ pred Pulj, ki sta mesto si prisvojila in strašno razdajala (1243). Ob-zidje in mestne trdnjave so popolnoma podrli in s prstjo pokrili, da bi se Pulj ja ne mogel nikdar več v bran postaviti.

V tej dobi ste se v nesrečnem mestu pokazali dve stranki: jedna demokratska (ljudska), druga aristokratska (gosposka). Na čelu prve je stala rod-bina „Jonatasi“; drugo stranko, želeč vlado v svoje roke dobiti, so vodili močni in hrabri „Sergijeveci“. Tem je naposled ljudstvo privolilo in jim podelilo čast v službi glavnih poveljnikov. Zdaj so ti začeli polagoma vladati z neomejeno oblastjo, ter so zapo-vedovali tudi celemu vojništvu. Stanovali so v mest-nem gradu, nekdanjem Puljskem kapitoliju. Pridjali so si po mestnem gradu (kastelu) ponosni priimek:

prekopa in okoli rudečega morja vrté. Evropa ga zahteva za mednarodno lastnino, po katerem naj bi plavale trgovske ladije gori in doli, ne da bi se jim bilo bati, da bi jim Angleži ali kaka druga država sitnosti delala. Evropa hoče Sueški prekop nevtralizirati. Le-to bi ji pa malo pomagalo, če bi se ta nevtralnost ne stegnila ob enem tudi na južni konec rudečega morja, na Adenski zaliv, morsko cesto Babel Mandeb in pa na ožino Perinsko, kjer imajo Angleži svoje pomorske baterije in pa veliko stražnih ladij. Kaj bi pomagala prosta vožnja mimo Sueca in skozi celo rudeče morje, če bi pa na drugem koncu venkaj ne mogli, kar bi se parnikom tistih držav vedno in vselej godilo, ktere bi bile z Angleži v boj zapletene. Ako si toraj Evropa hoče prosto vožnjo zagotoviti iz Atlantika po najkrajšem potu v iztočno Azijo, mora zahtevati popolno nevtralnost po celem rudečem morji od Sueca pa do Adenskega zaliva in to v mirnem kakor tudi v bojnem času. Vse drugo je sleparija in brez pomena. Če se bodo Angleži svojim pravicam na Perimu odpovedali, se pa še ne vé. Edino le taka izpeljava nevtralnosti je prava pomenljiva in bi bila velika dobrota za svet, vse drugo ne velja!

Sedaj še le, če je Mahdi v resnici mrtev, bi **Angleži v Sudanu** krvavo potrebovali zopet kakega Gordona, ki bi pred seboj z zlatom obloženega osla iz Suakima v Chartum gnal, ter bi si s tistim divje rodove pridobival, kar se je Gordonu le na pol posrečilo. Drugi Gordon bi imel več srečo, ker se mu ne bo bati družega Mahdija, da bi mu podrl, kar bi on z zlatom vstvaril. Krepka je zlata roka, če tudi je le pozlačena, krepkeja od nje pa je bila koščena Mahdijeva in te bodo osirotene njegove družali jako pogrešale. Nekaj časa še bodo rogovilile, iz upornikov osnovala se bodo roparske čete, kar po onih krajih ni prav nič novega in Sudan bo zopet miren. Angleži bodo šli lahko v Chartum, če se jim bo ljubilo, kjer ne bo nobenega Mahdija več, ki bi jim pot zastavljal. Krepki možje ne rodé se vsak teden, Mahdiji pa že celó ne! Njegov naslednik Abdulah, pravijo, da niti senca Mahdijeva ni. Tega se bodo Angleži kmalo osobno prepričali in namesto s puško v roki pojdejo rajši z odprto možujo v Sudan, s katero bodo tudi več opravili. Kaj mislite, Sudanci so vsled dolge vojske sedaj izstradani, kot lovski psi, denar jim pa tudi ne cepa iz oblakov. S polno pestjo gvinej prišli bodo mnogo dalje in mnogo hitreje kakor pa s polno baterijo topov in za vse to se bodo morali edino le Mahdijevi smrti zahvaliti. Pač si bodo lahko oddahnili in rekli: „Bog plati pogrebci!“

Poskuse dr. Ferrana na **Španjskem** o vcep-ljevanji kolere je ondašnja državna vlada potrdila in Ferranu dovoljenje dala, da sme na štirih krajih kraljestva kar od kraja začeti ljudem snovi kolere vcepljevati, s katerimi jih misli obvarovati pred pravo kolero samo. Kakor vsaka reč na svetu, ima tudi ta svoji dve strani. Dr. Ferranova metoda ima svoje prijatelje, ima pa tudi mnogo hudih nasprotnikov, ki jo po možnosti pobijajo. Da, vprašanje je celó nastalo, ali ima vlada pravico ljudi siliti pod Ferranov cepilni nož ali ne? Tudi to vprašanje se bo rešilo, toda še le potem, ko se bo o tem izrekla zdravniška akademija in najvišji zdravniški zbor. Med tem se pa kolera lepo razširja na vse štiri vetrove, pri čemur jo posebno nesnaga in nemarnost krepko podpira. Tudi v Madridu se je jela oglašati in to že po boljših hišah. Napadla je vrhovnega župana in pa ministra notranjih zadev. Obiskovala sta bolnike po okuženih krajih in sta jo nalezla. Ker je bila takoj zdravniška pomoč pri rokah, jima je že toliko odleglo, da nista več v smrtni nevarnosti. Po uradnih izkazih jih je do sedaj več kakor 25.000 pomorila, in še jih dan na dan po celem kraljestvu blizo poltretji tisoč zbolí in blizo tisoča pa pomrje. Na Španjskem bo kolera hujšo desetino pobrala med ljudmi, kakor pa bi bila to še tako huda vojska storila.

„de Castro-Pola“. Ko Puljsko prebivalstvo sprevidi, da ga Sergijevci želé po vsem potlačiti, sklène te nové nasilne tlačitelje siloma pregnati. Med slavnostno procesijo na veliki petek *) l. 1271 so več članov te rodbine pobili, neka druhal je kar s silo vlomila v grad, da pomori še one doma ostale. Ves rod Sergijevcev, razun enega dečka, ki se ga je bil usmilił neki sluga, koji ga je odnesel v samostan sv. Frančiška, da ga ni razdraženo ljudstvo dobilo v svoje pesti, — je bil na ta način vničen. Kasneje se je rod Sergijevcev zopet pomnožil in postal imovit in močan.

L. 1328 se Pulj vnovič zaveže z Genovezi proti Benečanom. Zavoljo tega poslednji nanj vdarijo ter ga močno opustoše. Zdaj so Puljski prebivalci sprevideli, da jih oddaljeni zaveznik ne more zadostno braniti, ter sklènejo Benečanom vdati se, — tembolj, ker je nedavno pripoznalo sedem istrskih mest beneško vrhovno oblast. Benečani to ponudbo in pogodbo radovaljno sprejmó ter pošljejo svojega na-

*) Po Laškem in tudi po nekterih istrskih krajih je še dandanes navada, da imajo sprevod (procesijo) na veliki petek zvečer v mraku, a ne na soboto zvečer, ali nedeljo zjutraj, kakor pri nas. — Opazka pisatelja.

Izvirni dopisi.

Iz Šmihela pri Novem mestu, 27. julija. Spodobi se, da se imenitni dogodki kake fare zabilje-žijo in tako rešijo pozabljivosti. Tak imeniten dogodek ima zapisati zopet Šmihelska fara v svoj dnevnik.

Pretečeno nedeljo obhajal je namreč tukajšni farman č. g. Josip Kos prvič nekrvavo daritev sv. maše Najvišjemu. Ker je bilo vreme kaj vgodno, sešlo se je bilo tudi vernega ljudstva, ne le iz domače, ampak tudi iz sosednih fará, v tako obilnem številu, da se je v pravem pomenu besede vse trlo. Ob 10. uri pripeljejo s spremstvom preč. g. prošt Urh g. novomašnika v lepo ozaljšano farno cerkev med pritrkavanjem zvonov in streljanjem. Omeniti mi je pa še, da so ravno ta dan imeli šolski otroci prvo sv. obhajilo. Zbrana četa malih Kristusovih vojščakov in njegovih nevest hotla je tudi čast narediti njegovemu namestniku, zaradi tega šla je g. novomašniku do farovža s šolsko zastavo naproti in ga spremila k altarju.

Po poklicu sv. Duha stopi na prižnico prečast. g. prošt, ter v svojem jedrnatem, lahko umevnem govoru razloži vernikom dobrote, ki jih prejema jo ljudstva po vseh pokrajinah sveta od katoliškega duhovna, ter pokazal, kako spoštovanje smo zato dolžni Kristusovim namestnikom.

Želel bi ti, dragi „Slovenec“, podati ves govor, a vem da ti primanjkuje prostora, zato naj omenim samo to, da ljudstvo je bilo tako ginjeno, da se ni moglo zdržati glasnega joka. Res, dar govora (označevanja božje besede) je prečast. g. prošt prejel od sv. Duha v polni meri. Večkrat imamo priložnost poslušati ga in občudovati njegove goreče govore, a reči moramo, da je njegova večerajšna pridiga, druge mnogo prekosila. Rad bi poznal tisto trdo in ledeno srce, ki bi bilo ostalo neginjeno, in oko, ktero bi se ne bilo večeraj porosilo, zlasti ko je preč. g. prošt obrnivši se do novomašnika, izročal mu mladino v posebno skrb in ljubezen ter kazal na ravno pričujoče zbrane, ki željno čakajo kakor on nebeškega ženina. O kako lepo delo je in zaslužno pri Gospodu, v mlada otročja srca vsajati ljubezen do Kristusa. Obračal pa se je dalje g. govornik tudi na mladino sploh, potem na stariše in sploh na vse stanovce, ki po mašnikih prejema jo darove sv. Duha, zatoraj naj bodo tudi vsi stanovi hvaležni zato katoliškemu duhovnom in naj jim dajo dolžno čast in spoštovanje.

Vse duhovno opravilo trajalo je do blizo 1. ure popoldne. G. novomašnik, akoravno telesno bolj slabega zdravja, končal je vendar srečno vse opravilo. Po vsem opravilu razveselili so preč. g. prošt in novomašnik zbrane šolarje, zlasti prvokomunikante, s prelepimi podobnicami; enako tudi g. kaplan in še povrh z „običajnimi štrucami“.

Pogostili so nas prav dobro domači župnik, g. Anton Peterlin, drugi ali krušni oče novomašnikov, kakor ga je imenoval govornik, preč. g. prošt, pri napitnici.

Naj omenim še, kaj je g. župnik, ki daleč slovi kot skrben dušni pastir, daroval g. novomašniku. Rekel je: Ljudstvo v cerkvi in prijatelji prinesli so

g. novomašniku raznih darov. Tudi jaz ne smem izostati. Podarim g. novomašniku „rožni venec“. — Potem je mojstrsko v malih potezah naslikal, kaj pomeni roža — kje raste — venec — komu ga spleta — na kaki niti je nabran, naj bode g. novomašnik zmirom ljubivec Marijin in tudi Ona bode v življenji in ob smrtni uri njegova dobra mati. O kako spodbudno je bilo vse to za zbrane goste!

Ob 3. uri popoldne bile so pete litanije, zatem smo se še nekoliko razveseljevali v prijazni družbi, nastopivši v večernem hladu pot vsak na svoj dom.

Novomašniku pa želimo trdnega zdravja, krepkega duha, da bi pridobil Kristusu dosti duš, sam pa od Njega — večno plačilo.

Iz Spodnje Idrije, 30. julija. Prav lepo gotično v Monakovem vltu, s 4 podobami iz čistega srebra in s čisto zlato lunico ter raznimi pravimi dragimi kamni okinčano monštranco za našo farno cerkev je g. Henrik Zadnikar, pasar in srebrar v Ljubljani, v ognji dobro pozlatil ter to delo s tako natančnostjo izdelal (cizeliral) proti ne prenapeti ceni, da se mu s tem zaslužena pohvala očitno izreka in se v ozir tega za enaka dela cerkvenim predstojništvom po vrednosti priporoča. M. Horvat, župnik.

Iz Gradaca na Dolenjskem, 28. julija. Skoraj se ne morem spomniti, da bi bilo kedaj brati v Vašem cenjenem listu katerikoli dopis iz tega belokranjskega kraja, če tudi se dogodi marsikterikrat kaj zanimivega, kar bi bilo vredno, da se objavi. Ali danes pa Vam moram poročati vesel dogodek, ker utegne morda marsikterega zanimati, to je blagoslovljenje temeljnega kamena novemu zbokanemu mostu. — Naznanim Vam toraj, da bomo tu kmalo šetali po novem, iz rezanega kamena zidanem mostu, kajti kljub premnogim težavam in prehudi vročini delo hitro napreduje. Postavljeni ste že dve babi in v kratkem prične se zbočevanje. V nedeljo 26. t. m. pa se je blagoslovil tu temeljni kamen. Že nekoliko dni pred delale so se priprave za to redko slavnost, kajti Gradac kaj takega še ni videl, odkar so pred 30. leti blagoslovili sedaj že popolnoma vničeno tovarno.

Blagoslovljenje bilo je napovedano ob 5. uri popoldne, k slavnosti povabljeni gostje pa so se jeli zbirati že dve uri poprej. Točno ob 5. uri se pripelje č. g. župnik, ki je imel kamen blagosloviti, ter se podá naravnost v grajsko kapelico, kjer se napravi za dotično opravilo. Na to se uvrsté povabljeni, med temi požarna bramba iz Metlike in Črnomlja z godbo, tik za njim č. g. župnik z okrajnim glavarjem in razni drugi gostje, ter se napotijo tako v lepem sprevodu k dotičnemu kamenu. Nad kamenom bral se je napis: „Gospod! na temelj ta izlij svoj blagoslov“ in na vsaki strani napisa vihrala je jedna slovenska trobojnica, nad napisom cesarska zastava.

Kamen bil je ves s zelenjem obdan, na njem bral se je isto tako napis: „Na veke traja naj svetov!“ Ko dospé sprevoz do napomenanega kraja, razpostavi se zopet vse na okolo. Na to spregovori najprvo č. g. župnik ter nariše v res lepih, slavnosti primernih besedah pomen slavnosti; razloži tudi, kako potrebna je na tem svetu vsaka minljiva reč blagoslova od zgoraj, zahvaljujoč se ob jednom

mestnika v Pulj l. 1331, ki je v imenu teh upravljal mesto.

Odslej so imeli Benečani vso zapadno Istrsko primorje (s Puljem vred) v svojih rokah. Tako je bila Istra razkosana pod dvojno oblastjo (beneško in avstrijsko). Avstrijska Istria ostane revna, zapuščena in manj ali več odvisna od primorskih mest beneške Istre. Tudi tem se je jelo slabše goditi, ker so Benečani vedno in povsodi gledali le na svojo korist in dobiček. Posekali so gozde, pobirali vse dohodke od oljkinih dreves in soli; oplenili so zemljo hujše od grozovitega dušmana (turka), a za blagostanje domačih prebivalcev niso storili ničesar.

Pod beneško vlado je Pulj veliko trpel. Leta 1354 si ga osvojé Genovezi pod admiralom „Paganinom Doriom“, ki so ga razdžali z ognjem in mečem. Benečani pridejo in ga zopet dobé v svojo oblast. L. 1379 pa pade drugi pot Genovezom v roke ti ga popolnoma razdenejo. Niti cerkvam, niti samostanom niso prizanesli. Pozneje se Pulj počasi zopet povzdigne iz svojih razvalin. Toda večkrat ga zadene lakota in kuga (posebno l. 1631, ko je v mestu ostalo samo 347 ljudi. Mesto so mnogokrat napadli hrvatski uskoki, ki so se v tej dóbi večkrat bojevali z Benečani. Zarad tolikih nezgod mesto tako pro-

pade, da je imelo le še okoli 600 prebivalcev. Ko je l. 1797 propadla beneška republika (ljudovlada), je prišel tudi Pulj z beneško Istro vred pod avstrijske vladarje. Kako je tedaj bilo v Pulju, najbolje opiše neki francoski popotnik, ki o njem piše: „Posadka (Puljska) šteje devet vojakov, kateri se više bojé lakote, kakor pa sovražnika.“

Znamenito je, koliko je Pulj l. 1631 prebil pred grozno kugo. V mestu je ostalo samo 347 ljudi; od bližnjih vasi, ki so spadale pod mestno občino, jih je bilo 59 neobljudenih. Beneška vlada je naselila v te kraje grške prebivalce (iz Cipra), potem hrvatske iz Dalmacije, največ iz zadarske okolice itd. V prejšnji dóbi je v Pulju in okolici večkrat razsajala neka bolezen, ki jej pravijo „malarija“ (mrzlica). V novejšem času se je zdravstveno stanje Puljskega mesta veliko zboljšalo. Dandanes je v tem obziru že mnogo na boljsem, ker c. kr. vlada na to obrača posebno pozornost. Mestu so tudi preskrbeli dovolj dobre in zdrave pitne vode, kar največ vpliva na človeško zdravje.

Tako sem na kratko spisal znamenito staro istrsko mesto, ki je v današnjem času velike važnosti za naše cesarstvo.

viksi gosposki, pod ktere pokroviteljstvom se je delo pričelo in pod katerim se tudi nadaljuje. Takoj potem pristopi h kamenu ter ga blagoslovi. Slednjič povzdigne še eden podjetnikov ves navdušen svoj glas ter želi bolj v šaljivi kakor resni besedi kamenu večen obstoj, na kar jih še več drugih pristopi, ki po vrsti s kladvom po temelju nekoliko vdarijo, češ naj večno traja. Takoj potem odhajali smo v istem redu, v kakoršnem smo prišli ter se obrnemo proti vrtu, kjer je imela biti zabava. Če omenim, da se je razun godbe slišalo tudi razno petje in vsakovrstne napitnice, sem Vam opisal vso svečanost v glavnih potezah.

Domače novice.

(Potovanje v Prago.) Odkar se je izdala prepoved, da se ne smejo posebni zabavni vlaki snovati na Velehrad, mislilo se je sploh tudi med Slovenci, da nam ne bode letos mogoče obiskati svojih severnih bratov Čehov v Pragi, kateri nas željno in gotovo pričakujejo in skrbé za velikanski sprejem. Na naše in naših rojakov veselje vendar nam te nade niso pokopane, in odbor za priredbo dotičnega obiska je ukrenil v svoji včerajšnji seji, da vlak odrine med 10. in 14. avgustom. Vse, kar zadeva to potovanje, bode se naznanilo p. n. vdeležencem; takisto se jim bodo dali vsi potrebni poduki o potovanji, zatoraj naj se le častiti rojaki oglašajo v obilnem številu za potovanje: naše potovanje je tako vrejeno, da se ne bode nič tikalo dotične ministerske prepovedi in se bode tedaj izvršilo brez vsake ovire.

(„Sokol“) napravil je sinoči svojemu starosti g. Ignaciju Valentinčiču godovnico z bakljado in petjem. Pevski del godovnice prevzel je marljivi „Slavec“ in ga je na občno zadovoljnost prav precizno izvršil. Peto je 50 pevcev „Moj dom“, „Domovini“ in „Svoji k svojim“ navdušeno in krepko. Čestital mu je odbor v imenu svojih tovarišev.

(Izleta na Bled) v nedeljo 2. avgusta bodeta dva; „Sokol“ poleti namreč tjekaj in „Slavec“. V ožigled tega se je pač nadjati jako veselega dne, kjer bode toliko krepke mladine in spretnih ter veselih pevcev. Če le „Jupiter pluvius“ ne bo zopet „Sokolu“ po svoje postregel, da bo zopet curkoma lilo od njega; letos sta si vedno navskriž.

(Sv. Ciril in Metod) v barvanih porcelanastih kipih pod obočnim steklom dobita se na Starem pri steklarji g. Kajzlu in pa v „Kat. bukvarni“ pred škofijo. Kipa sta jako lična in cena vrlo nizka. Veljata le 60 krajcarjev. Obočno steklo čuva ju prahu in se bodeta prav lahko jako dolgo lepa obdržala.

(Vojni parnik) v malem smislu vidi se na Mestnem trgu pri g. Kolmanu. Izdelan je, kolikor lajik tako stvar zamore soditi prav čedno. Mornarji so vpodobljeni v raznih položajih; nekteri plešejo, drugi igrajo, tretji se razgovarjajo, godba igra na krovu. Na zapovedniškem mostu stoji pa straža s puško. Kakor čujemo, ga je izdelal kaznjeneec v prisilni delavnici. Parnik je naprodaj.

(Služba paznika) razpisana je na Ljubljanskem Gradu z letno plačo 260 gl. in 25% doklade ter z drugimi navadnimi dobrinami, kakor so stanovanje, obleka, kruh, kurjava in svečava. Prošnje do 6. septembra c. k. državnemu pravdnistvu.

(Tržaški „Sokol“) napreduje, da ga je veselje gledati. V nedeljo je imel svojo veselico z javno telovadbo na vrtu in v salonu Tržaške čitalnice. Če tudi jih je dež plašil (ta ima na „Sokole“ posebno veselje), se je vendar poln vrt slovanskega sveta nabralo. Pevci delavskega podpornega društva pod vodstvom g. Steleta so izvršili svoj del programa točno in prav dobro, peli so precizno in so bili posebno tenoristi pri jako dobrem glasu. Tudi godba je storila svojo dolžnost in dopadalo se je posebno, ker je godla skoro samo slovanske komade, za kar gre vsa čast g. Riederju. Glavna stvar pa je bila telovadba, ktero je naše občinstvo najželjnejše pričakovalo. In res je nastopilo kakih 12 do 14 dobro izvežbanih „Sokolov“, in med godbo in bengaličnimi ognji vršila se je produkcija na drogu. — Izborna so delali fantje, gledalci so jim dovolj ploskali. Naše občinstvo se sploh jako zanima za telovadbene produkcije, ki kažejo moč in urnost naše mladine, dobro bi bilo torej, da bi se še več Tržaških mladeničev začelo pridno pečati se z telovadbo, da bode potem mogoče še lepše telovadbene figure izvrševati.

(Iz Cérknice) se nam piše, da bode v nedeljo in v ponedeljek, t. j. 2. in 3. avgusta v jezeru največji ribji lov. Trije poglaviti požiralniki so že na suhem in vlovilo se je tam mnogo rib in rakov. Posebno rakov je letos nenavadno veliko. Škoda le, da se je tudi mnogo malih polovilo in s tem kasnejem zarodu škodovalo. Občudovalci naravnih čudežev potrudite se tja, zdaj je čas in trud bo poplačan.

(Poštne nakaznice na Angleško) pridejo v rabo s prvim avgustom. Po tistih se lahko oddá tjekaj vsaka svota v znesku do 100 goldinarjev. Plača se od prvih 20 goldinarjev 20 krajcarjev, potem pa od vsakih polnih ali pa le začelih 10 goldinarjev 10 krajcarjev več. Nakaznice, na ktere se ni v teku jednega leta dvignil denar, zapadejo.

Telegrami.

Dunaj, 30. julija. Visoka porta naročila je pri Kruppu mnogo topov, s katerimi bo morske ožine utrdila. Za to bo vzela 800.000 funtov na posodo.

London, 31. julija. „Morningpost“ je zvedila Giersovo izjavo Thorntonu: car se je neki izrazil, da bi bila hitra rešitev afganskega vprašanja vitalnega pomena gledé svetovnega miru, kateri mu je ravno tako pri sreč, kakor drugim velesilam evropskim.

Madrid, 30. julija. Včeraj zbolelo je tukaj 41 oseb za kolero, pomrlo pa 29. V Saragosi zbolelo 1024 ljudi pomrlo 332 za kolero.

Umrli so:

28. julija. Marjana Bregar, bivša kuharica, 87 let, pred Prulami št. 27, Marasmus. — Ernest Snoj, železniškega strojevodje sin, 16 dni, Sv. Petra cesta št. 60, vsled katara v črevesu.

29. julija. Marija Mekine, gostija, 52 let, Trnovske ulice št. 21, vsled srčnih klopcev napake. — Hugo Pfeiler, knjigovodjevi sin, 5 mes., Breg št. 2, oslabljenje. — Viktor Keržnik, zasobnega uradnika sin, 10 dni, sv. Petra cesta št. 23, božjast. — Jožef Stibernik, gostac, 77 let, Kravja dolina št. 11, Marasmus.

30. julija. Marija Galjot, žena železniškega delavca, 44 let, Kravja dolina št. 1, jetika.

V bolnišnici:

27. julija. Peter Dimnik, dninar, 64 let, Atheroma tosis, Dementia senilis.

Tujci.

29. julija.

Pri **Maliču**: Einstein, trgovec. — Bärilin, Neubauer, Leidelmeier, Winterholer, Natansky, trgovci; Obraczay, c. k. nadporočnik, z Dunaja. — Adam Müller, zasebnik, iz Trsta. — Josip Muhr, pos. tiskarne, iz Beljaka. — Florijan Jerman, c. k. davk. nadzornik, iz Krškega.

Pri **Stonu**: Frane Bernhard, župnik, iz Flödnitza. — Karl Zetter, c. k. profesor; Josip Sever, zasebnik; Marija Vorauer, krčmarica, s hčerjo, iz Grada. — Anton pl. Volpi, zasebnik, iz Trsta. — Dr. pl. Firus, vsenčil. profesor, iz Zagreba.

Pri **Tavčarji**: Mihael Pizzarello, sladčičar; Alojzija in Rebeka Fornea, posestnika, iz Trsta.

Pri **Južnem kolodvoru**: Hugon Wieland, trgovec, z družino, iz Palestine. — E. Mühlbach, zasebnik, iz Grada.

Pri **Avstrijskem caru**: Janez Klemenčič, c. k. uradnik, iz Trsta. — Frane Krušič, inženir, iz Križa.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

31. julija

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	82 gl. 70	kr.
Sreberna „ 5% „ 100 „ (s 16% davka)	83 „ 35	„
4% avstr. zlata renta, davka prosta	109 „ 05	„
Papirna renta, davka prosta	99 „ 45	„
Akcije avstr.-ogerske banke	868 „ —	„
Kreditne akcije	284 „ —	„
London	124 „ 95	„
Srebro	— „ —	„
Francoski napoleond.	9 „ 90 ¹ / ₂	„
Ces. cekini	5 „ 91	„
Nemške marke	61 „ 40	„

Od 30. julija.

Ogerska zlata renta 4%	99 gl. 20	kr.
„ papirna renta 5%	92 „ 50	„
Akcije anglo-avstr. banke	200 gl. 98 „ 75	„
„ Länderbanke	98 „ 40	„
„ avst.-oger. Lloydja v Trstu	563 „ —	„
„ državne železnice	300 „ 25	„
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	194 „ 40	„
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl. 128 „ —	„
4% „ „ „ 1860	500 „ 140 „ —	„
Državne srečke iz l. 1864	100 „ 167 „ 75	„
„ „ „ 1864	50 „ 166 „ 50	„
Kreditne srečke	100 „ 177 „ 75	„
Ljubljanske srečke	20 „ —	„
Rudolfove srečke	10 „ 18 „ 50	„

Priporočljive slovenske molitvene knjige,

ktere ima v zalogi

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

	pol usnje	vse usnje	zlata obreza
Sveta Ana ali molitvene bukvice v češčenje sv. matere Ane. Spisal Hrisogon (z velikimi črkami)	— gl. 60 kr.	— gl. 80 kr.	1 gl. — kr.
Družbene bukvice za dekleta in molitvene bukvice. Spisal J. Rozman		1 „ 30 „	1 „ 70 „
Gospod usliši moje molitev. Molitvene bukvice za pobožne Slovence. Spisal I. Volčič. (Velik tisk)		1 „ 10 „	1 „ 50 „
Hvala božja	— „ 35 „	— „ 50 „	— „ 56 „
Kruh angeljski. Molitvene bukvice za mladino	— „ 30 „	— „ 40 „	— „ 60 „
Kruh nebeški ali navod, pobožno moliti in častiti presveto Rešnje Telo s trojno mašo in drugimi navadnimi molitvami. Spisal Janez Zupančič	— „ 70 „	— „ 90 „	1 „ 20 „
To knjigo smemo čast. občinstvu toplo priporočati, ker obsega, kakor je že iz naznanjenega naslova razvidno, bogato zbirko molitev v počeščenje sv. Rešnjega Telesa. Udom, na mnogih krajih razširjene bratovščine presv. Rešnj. Telesa, bode posebno dobro služila kakor popolni molitvenik. Čisti dobiček odločen je dobrodelnemu Vincencijevemu društvu.			
Lilija v božjem vrtu ali deviški stan, njegova lepota in pripomočki ga ohraniti. Sp. Jeran in Zamejic		— „ 50 „	— „ 70 „
Sveti listi in evangeliji	1 „ 40 „	1 „ 70 „	2 „ 50 „
Marija Devica, Gospa Jezusovega presv. Srca. Spisal J. Dolencec		1 „ 24 „	1 „ 70 „
Mašne in druge molitve. Spisal L. Pintar	— „ 45 „	— „ 56 „	— „ 80 „
Svete molitve z odpustki. Molitvenik za pobožne katoliške kristijane. Spisal Jožef Erker	1 „ — „	1 „ 20 „	1 „ 50 „
Knjiga obsega bogato zbirko za vsako potrebo primernih molitev, ktere so vse z odpustki sklenjene. Papir je bel, tisk lep, črke primeroma velike. Časopisi so se o tej knjigi izvrstno izrazili ter ji prednost pred drugimi pripoznali.			
Naša ljuba Gospa presv. Srca. Spisal Ivan Volčič		— „ 90 „	1 „ 30 „
Nebeške iskricke za mladost, pa tudi za odraslene ljudi	— „ 30 „	— „ 35 „	— „ 55 „
Razlaganje sv. maše po čast. očetu Martinu Cochemu. Domače in molitvene bukve		1 „ 40 „	2 „ — „
Šmarnice ali Majnikovi ogovori. Spisal Sim. Gabere	— „ 90 „	1 „ — „	1 „ 20 „
Vedno češčenje sv. Rešnjega Telesa. Spisal Bonač		1 „ 24 „	1 „ 70 „
Vertec nebeški. Molitvene bukvice za pobožne Slovence. Spisal Ivan Volčič		— „ 70 „	1 „ — „
Zvonček nebeški, ali molitvene bukve z mašnjimi, spovednimi, obhajilnimi molitvami itd.		— „ 52 „	— „ 80 „

Vsi ta naznanjeni molitveniki, so le en del naše zaloge in so oziroma njih vsebine vsega pripočevanja vredni. — Kdor pa želi popolnejši imenik, kateri je ravnokar izšel, mu ga tudi radi pošljemo.

(8)